

travelbook

Irlandia

Bezdroża

Mistrzowska
ochrona **ERGO**
HESTIA®

Autorzy przewodnika: Adrian Wróbel, Piotr Thier (rozdział *Dublin*)

Redakcja: Barbara Faron

Korekta: Aleksandra Marczuk

Opracowanie kartograficzne: DAKA – Studio Graficzne

Źródło pochodzenia danych kartograficznych:

© OpenStreetMap contributors; www.opendatacommons.org/licenses/odbl

Skład: DAKA – Studio Graficzne

Projekt okładki: Ewa Jarocka; materiały graficzne na okładce zostały wykorzystane za zgodą Shutterstock Images LLC.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autorzy oraz wydawnictwo Helion dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autorzy oraz wydawnictwo Helion nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo Helion

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?beirt2>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie II

ISBN: 978-83-283-4524-9

Copyright © Helion, 2018

- **Kup książkę**
- **Poleć książkę**
- **Oceń książkę**
- **Księgarnia internetowa**
- **Lubię to!**
- **Nasza społeczność**

Spis treści

ATRAKCJE IRLANDII	6
INFORMACJE PRAKTYCZNE	11
PRZED WYJAZDEM	12
Wybór czasu podróży	12
Źródła informacji	12
Formalności	13
DOJAZD	15
Podróż samolotem	15
Podróż samochodem, autobusem, pociągiem	15
Podróż promem	15
NA MIEJSCU	16
Komunikacja	16
Noclegi	18
Wyżywienie	19
INFORMATOR A-Z	20
INFORMACJE KRAJOZNAWCZE	27
KRAJOZNAWCZE ABC	28
Położenie i ukształtowanie terenu	28
Geologia	28
Flora i fauna	29
Obszary chronione	29
Ochrona dziedzictwa kulturowego	30
HISTORIA	31
Prehistoria	31
Celtowie	32
Chryścianizacja Irlandii	32
Era wikingów	32
Pod angielskim panowaniem	32
Powstanie wielkanocne	34
Podział Irlandii	35
Czasy najnowsze	35

SPOŁECZEŃSTWO	37
Mieszkańcy Irlandii	37
Język	37
▶ Postacie z irlandzkich legend	38
Religia	40
Gospodarka	41
Polityka	42
KULTURA I SZTUKA	43
Architektura	43
Literatura	44
Malarstwo	45
Muzyka	45
Sport	46
Święta i festiwale	47
▶ Słynni Irlandczycy	50
KUCHNIA	52
DUBLIN	53
Dzielnica średniowieczna	54
Trinity College i okolice Saint Stephen's Green	71
Północny zachód miasta	81
Okolice Dublinia	92
IRLANDIA POŁUDNIOWO-WSCHODNIA	107
Hrabstwo Wicklow	111
Hrabstwo Kilkenny	122
Hrabstwo Tipperary	131
Hrabstwo Wexford	135
Hrabstwo Waterford	141
IRLANDIA POŁUDNIOWO-ZACHODNIA	147
Hrabstwo Cork	151
Hrabstwo Kerry	162
Hrabstwo Limerick	171
IRLANDIA ZACHODNIA	175
Hrabstwo Clare	179
Hrabstwo Galway	185
Hrabstwo Mayo	195

IRLANDIA PÓŁNOCNO-ZACHODNIA	201
Hrabstwo Sligo	205
Hrabstwo Donegal	211
▶ Najznamienitsi pisarze irlandzcy	216
IRLANDIA ŚRODKOWO-WSCHODNIA	221
Dolina rzeki Boyne	225
Hrabstwo Westmeath	232
Hrabstwo Roscommon	235
Hrabstwo Offaly	239
INDEKS	243

Spis planów i map

Irlandia	przednia okładka
Dzielnica średniowieczna	56–57
Trinity College i okolice Saint Stephen's Green	72
Okolice Dublina	94–95
Irlandia południowo-wschodnia	108–109
Irlandia południowo-zachodnia	148–149
Cork	152–153
Irlandia zachodnia	176–177
Irlandia północno-zachodnia	202–203
Irlandia środkowo-wschodnia	222–223
Dublin. Północny zachód miasta	tylna okładka

Spis ramek

Co zabrać	12	Brownshill Dolmen	110
Przydatne strony turystyczne	13	Okrągłe wieże	117
Dni wolne od pracy	22	Czarownica z Kilkenny	125
Placówki dyplomatyczne	24	Pociągiem z Tralee do Dingle	166
Irlandia – dane encyklopedyczne	29	Historia kawy po irlandzku	172
Kalendarium historyczne	36	Morska królowa Connachtu	197
Przykładowe zwroty w języku irlandzkim	41	Tragedia w Doolough	199
Przepis na Colcannon	52	Narada w Tarze	227
		Siedem cudów w Fore	232

Atrakcje Irlandii

NAJPIĘKNIEJSZE PLAŻE

Keem Beach

Niewielka plaża w zatoce Keem, między klifami Benmore a górą Croaghaun, wydaje się być kameralną i czystą. Otoczona z trzech stron zielonymi wzniesieniami, jest jednym z najpiękniejszych miejsc na wyspie Achill. Stąd zaczyna się wędrówka na Croaghaun, najwyższe klify w Irlandii.

Dog's Bay Beach i Gurteen Beach

Te dwie przylegające do siebie plaże leżą na południowym wybrzeżu Connemary, nieopodal Roundstown. Charakterystycznymi cechami tego miejsca są niemal biały, niezwykle drobny piasek oraz turkusowa, przejrzysta i dosyć ciepła woda.

Coumeenoole Strand

Plaża, położona tuż przy drodze okalającej Sleah Head i podzielona jakby na trzy mniejsze, to jedna z perełek półwyspu Dingle. Rozpościera się stąd piękny widok na wyspy Blasket. Plaża została uwieczniona w słynnym filmie *Córka Ryana* z 1970 r.

Derrynane Beach

Leżąca na półwyspie Iveragh piaszczysta plaża jest jedną z najczystszych i najpiękniej położonych plaż w Irlandii. Błękitna woda, liczne zatoczki i zachwycające widoki to jej wizytówka. Plaża jest przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, a w sezonie letnim można tu wypoczywać pod czujnym okiem ratowników.

Inchydoney Beach

Nieopodal Clonakilty w hrabstwie Cork leży jedna z najpopularniejszych i najczęściej odwiedzanych plaż południowej Irlandii. Przyjazna dla rodzin, z rozległymi piaskami, wraz z wydmami i pięknymi krajobrazami sprawia, że turyści ochoczo na nią wracają. Na plaży swoje umiejętności szlifują amatorzy surfowania i innych sportów wodnych.

Kup książkę

Poleć książkę

ZAMKI, KTÓRE TRZEBA ODWIEDZIĆ

Ashford Castle

Okazała i urokliwie położona budowla została wzniesiona w 1228 r. przez anglonormańską rodzinę de Burgo. Zamek sukcesywnie rozbudowywano, nadając mu wiktoriański charakter. Obecnie mieści się tu 5-gwiazdkowy, renomowany hotel, który odwiedzają najznamienitsi goście z całego świata. Do zamku przylegają obszerne tereny parkowo-leśne, pola golfowe oraz największe jezioro w Irlandii, Lough Corrib.

Bunratty Castle

XV-wieczny zamek jest jedną z najczęściej odwiedzanych atrakcji turystycznych w Irlandii. W tej masywnej, wspaniale odrestaurowanej budowli od kilkudziesięciu lat urządzone są średniowieczne bankiety. Ciekawe zamkowe wnętrza zadowolą każdego i sprawią, że przeniesiemy się w czasy świetności Bunratty. Równie interesujący jest przyległy do zamku skansen, w którym zrekonstruowano XIX-wieczną irlandzką wieś.

King John's Castle

Największą atrakcją miasta Limerick, okazałe średniowieczne zamczysko, zbudowano w 1212 r. Obszerny dziedziniec, interesująco przedstawiona historia twierdzy, nowoczesne centrum informacyjne i mnogość miejsc do zobaczenia (podziemia, korytarze, pomieszczenia) to niewątpliwie najważniejsze atuty zamku króla Jana.

Trim Castle

Najpokaźniejsza forteca średniowiecznej Irlandii wznosi się w Trim, niewielkim miasteczku w hrabstwie Meath. Surowa i piękna w swej prostocie zachwyca ogromem. Powstała w 1173 r. i praktycznie od początku była trudna do zdobycia. W 1995 r. kręcono tu sceny do filmu Mela Gibsona, *Braveheart*.

Dublin Castle

Zamek Królewski w Dublinie to bardzo popularne i chętnie odwiedzane miejsce. Pierwszą warownię zbudowano na początku XIII w., ale w 1684 r. większość strawił ogień. Dzisiaj jedynym zachowanym obiektem z pierwotnej struktury jest Record Tower. Od 1922 r. zamek wszedł we władanie państwa irlandzkiego.

Cahir Castle

Jedna z najbardziej imponujących i najlepiej zachowanych średniowiecznych warowni w Irlandii leży nad rzeką Suir, w miejscowości Cahir. Zamek pochodzący z 1142 r. wznosi się na skale i był idealnym miejscem do obrony. Na przestrzeni wieków był wielokrotnie przebudowywany, a dziś stanowi ciekawą atrakcję turystyczną.

Kup książkę

Poleć książkę

CUDA NATURY

Klify w Irlandii

Irlandzkie wybrzeże słynie ze spektakularnych klifów. Najbardziej znane są słynne klify Moheru, które dochodzą do 214 m wysokości i ciągną się na długości 8 km. Groźne ściany na półwyspie Horn Head na północy hrabstwa Donegal wznoszą się na 180 m. Urwiska Slieve League to niebagatelne 601 m, a najwyższe klify Irlandii, będące zarazem trzecimi największymi klifami morskimi w Europie, są na wyspie Achill. Natomiast wysokie na 688 m Croaghauun potrafią przyprawić o zawrót głowy.

Krajobraz Burren

Obszary Parku Narodowego Burren w hrabstwie Clare to tereny zupełnie wyludnione. Nie ma ludzi, ale jest bogactwo roślinności. W Burren rośliny typowo północne mieszają się z roślinami charakterystycznymi dla basenu Morza Śródziemnego. Brak tam żyznych gleb, za to są jasnoszare skały wapienne, szczeliny, pęknięcia i pofałdowania. Burren odwiedzają osoby spragnione dzikiej przyrody i jedyne w swoim rodzaju, księżycowych krajobrazów.

Connemara

Miejsce pełne kontrastów i spowite tajemniczością porwie każdego, kto się tam uda. Specyficzne i piękne panoramy, ogromne przestrzenie, piaszczyste plaże, ukryte zatoki, mnóstwo jezior i małe, nastrojowe wsie z jednej strony oraz majestatyczne pasma górskie Twelve Bens i Maumturks z drugiej sprawią, że wizyta w tym miejscu utkwi w pamięci na długo. Dziko, odludnie i po irlandzku? To kwintesencja Connemary.

Wyspy zachodniej Irlandii

Wody oblewające zachodnie wybrzeże Irlandii pełne są wysp. Część z nich jest już opuszczona, na niektórych wciąż mieszkają ludzie, ale wszystkie skrywają wiele tajemnic. Najslawniejsze z nich to wyspy Blasket oraz Skellig Michael, leżące niedaleko wybrzeży hrabstwa Kerry, a także usiane kamiennymi murkami wyspy Aran w zatoce Galway.

Pierścień Kerry

180-kilometrowy szlak turystyczny okrąży półwysep Iveragh i biegnie przez kolorowe miasteczka, wzdłuż Oceanu Atlantyckiego, aż do przepięknego Parku Narodowego Killarney. Pętla Ring of Kerry oferuje mnóstwo atrakcji, poczynając od prehistorycznych kamiennych fortów przez urocze plaże, malownicze jeziora, stare zamki i opactwa, aż po najwyższe szczyty Irlandii w paśmie górskim Macgillycuddy's Reeks.

Trinity College i okolice Saint Stephen's Green

Trinity College (College św. Trójcy) to najstarszy i najbardziej renomowany uniwersytet w Irlandii, przyciągający mnóstwem atrakcji i bogatą historią. Podzielony na trzy odrębne wydziały i 25 kierunków, w 2014 r. zatrudniał blisko 800 wykładowców, kształcących niemal 17 tys. studentów.

Na południe od niego znajduje się park miejski Saint Stephen's Green (park św. Stefana), jedno z najważniejszych, zaraz po Phoenix Park, miejsc zielonych i wypoczynkowych w stolicy kraju.

HISTORIA

Pierwszy irlandzki uniwersytet z prawdziwego zdarzenia został ufundowany w 1592 r. przez angielską królową Elżbietę I. Wcześniej w Dublinie funkcjonował wprawdzie Średniowieczny Uniwersytet Dubliński (od 1320 r. do początku XVI w.), działający przy katedrze św. Patryka i prowadzony przez księży, jednak

kryzys ekonomiczny oraz postępująca reformacja przyczyniły się do jego upadku.

Nowo powstały Trinity College zajął zabudowania po rozwiązanej augustiańskim klasztorze Wszystkich Świętych (Priory of All Hollows). Było to posunięcie polityczne dynastii Tudorów, pragnącej umocnić swoją pozycję w Irlandii. Z racji anglikańskiej dominacji, katolików nie dopuszczono na uniwersytet aż do 1793 r., a do 1873 r. utrzymano restrykcje co do uzyskiwania stypendiów oraz nominacji profesorskich – mogli je otrzymywać wyłącznie protestanci. W 1904 r. na udział w zajęciach pozwolono kobietom.

WARTO ZOBACZYĆ

Trinity College zajmuje teren o powierzchni ponad 47 akrów (190 tys. m²) przy placu College Green. W jego obrębie mieszczą się: kampus akademicki, zabytkowa biblioteka, teatr publiczny,

▲ Zabytkowe zabudowania Trinity College

Trinity College i okolice Saint Stephen's Green

0 200 m

Kup książkę

Poleć książkę

miejsca do uprawiania różnych sportów, Muzeum Zoologiczne, Galeria Nauki oraz kafejka, restauracja i sklep z pamiątkami. Po zwiedzeniu kampusu warto zajrzeć do położonego na południe Saint Stephen's Green (parku św. Stefana).

Trinity College i okolice

Uniwersytet można zwiedzić ze studentami, którzy pokazują ciekawe zakątki i opowiadają różne anegdoty oraz legendy. Wycieczka może okazać się bardzo ciekawa, ponieważ na terenie **★ Trinity College** **i** www.tcd.ie; pierwsza wycieczka o 9.45, ostatnia o 16.45; bilet łączony: wycieczka + wejście do biblioteki z *Księgą z Kells*: dorośli 14 EUR, bilet rodzinny 28 EUR; bilet wyłączony na wycieczkę 4 EUR znajduje się dużo atrakcji turystycznych.

Wchodząc bramą wejściową z 1751 r. od strony College Green, znajdziemy się na **Parliament Square** (placu Parlamentarnym), głównym placu kampusu. Budynki stojące dookoła placu, w zachodniej części kampusu, pochodzą z XVIII i XIX w., natomiast część wschodnia, zdecydowanie nowocześniejsza, została dobudowana w XX w.; dominują w niej gmachy naukowe.

▼ Campanile

Najstarszą budowlą na terenie kompleksu jest **The Rubrics**, ukończony na początku XVIII w. akademik dla ówczesnych żaków. Natomiast najbardziej charakterystyczna jest mierząca 30,5 m **Campanile** z 1853 r., wzorowana na wieży dzwoniczej dawnego klasztoru Wszystkich Świętych. Znany akademicki przesąd mówi, że jeśli student przejdzie pod dzwonem w momencie, gdy ten zaczyna bić, pewno nie zda egzaminów... Dlatego studenci omijają dzwonicę szerokim łukiem.

Na lewo od Campanile stoi **Graduate Memorial Building**, gmach absolwentów, ukończony w 1902 r. neogotycki budynek, będący obecnie siedzibą trzech głównych towarzystw (bractw) na uczelni: filozoficznego, historycznego oraz teologicznego. Pod koniec 2000 r. pożar niemal zniszczył górne piętra budynku, ale udało się je odratować.

Z gmachem absolwentów sąsiaduje tzw. **jadalnia**, w której obecnie mieści się restauracja **Buttery**. Nieco bliżej głównego wejścia znajduje się mała **kaplica akademicka**. Naprzeciwko kaplicy stoi **Teatr Samuela Becketta** (Samuel Beckett Theatre) **i** www.tcd.ir/beckett-theatre; koszt biletu to zazwyczaj 10 EUR

Kup książkę

Poleć książkę

▲ The Long Room

normalny, 5 EUR ulgowy, w którym raz na kilka miesięcy studenckie kółko teatralne wystawia nowe sztuki. Warto śledzić stronę internetową, gdyż są na niej zamieszczane informacje dotyczące bieżących przedstawień.

W gmachu za teatrem mieści się **Galeria Douglasa Hyde'a** (The Douglas Hyde Gallery) www.douglashydegallery.com; tel.: + 353 1 896 1116; pn.–śr., pt. 11.00–18.00, czw. 11.00–19.00, sb. 11.00–16.45; **wstęp wolny**, która cieszy się uznaniem ze względu na regularne wystawy najbardziej znanych przedstawicieli tego nurtu artystycznego.

Najważniejszym jednak powodem, dla którego dziesiątki tysięcy turystów rocznie odwiedzają kampus Trinity College, jest jego **biblioteka**. Jest to największa biblioteka w kraju, a za sprawą historycznych zbiorów także największy księgozbiór Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej. Zgromadzono w niej największą w Republice Irlandii kolekcję manuskryptów i książek

drukowanych, w tym map i utworów muzycznych. Ich szacowana liczba wynosi 4,5–5 mln woluminów.

Biblioteka składa się z dwóch części. Najciekawsza jest jej stara część, **★ Old Library**, projektu Thomasa Burgha, do dziś dominująca na tle całego kampusu. W środku można zobaczyć jedno z najbardziej charakterystycznych wnętrz w Irlandii, **The Long Room**. W tej imponującej, długiej na 65 m drewnianej sali zgromadzono ponad 200 tys. zabytkowych książek. Wzdłuż wielkich drewnianych regałów z książkami stoi 14 popiersi najbardziej znanych irlandzkich twórców literatury. Ciekawym eksponatem jest najstarsza irlandzka harfa (XV w.), zachowana w całości, wykonana z drewna dębowego z mosiężnymi strunami. Tutaj też wystawione są m.in. kopie oficjalnej proklamacji niepodległości z 1916 r. Najważniejszym dziełem literackim jest jednak *Księga z Kells* (ang. *The Book of Kells*), manuskrypt z początku IX w. Księżde poświęcona jest osobna ekspozycja,

Kup książkę

Poleć książkę

Hrabstwo Wicklow

Opuszczając tętniącą życiem stolicę Irlandii i kierując się na południe, po 30 min dojrzymy do granic hrabstwa Wicklow. Jest to czwarte największe hrabstwo prowincji Leinster. Od północy graniczy z hrabstwem Dún Laoghaire-Rathdown, od południa z hrabstwem Wexford, a od zachodu z hrabstwami Carlow i Kildare. Stolicą administracyjną jest miasto **Wicklow**. To tutaj znajdują się: największy park narodowy w Irlandii, największy wodospad, największy obszar leśny, największe pasmo górskie i największe sztuczne jezioro.

Ta dzika, surowa i porośnięta wrzosowiskami górską kraina, nazywana **Ogrodem Irlandii**, z jeziorami i widowiskowymi dolinami, przyciąga nie tylko amatorów górskich wędrówek. Wizytówkami Wicklow są szlaki spacerowe, piaszczyste wybrzeże, liczne jeziora, rzeki i torfowiska, a także przyjazne wioski.

W sercu tego najmniej deszczowego hrabstwa Irlandii znajduje się jedno z najważniejszych miejsc turystycznych kraju, wczesnochrześcijański **klasztor**

Glendalough, a wspaniałe XVIII-wieczne, neoklasykcyjne rezydencje **Powerscourt** i **Russborough** zadziwiają gustownymi ogrodami i architektonicznym kunsztem.

W hrabstwie znajduje się także **Park Narodowy Wicklow Mountains**, jeden z sześciu irlandzkich parków narodowych. Przez park prowadzi Military Road (droga wojenna), wybudowana na początku XIX w. dla wojsk brytyjskich, aby ułatwić im dostęp do ukrywających się w górach rebeliantów.

HISTORIA

Najwcześniejsze wzmianki o regionie pochodzą ze 130 r., od greckiego kartografa Ptolemeusza, jednak ludzie mieszkali tu znacznie wcześniej. Pierwszym mieszkańcom góry służyły jako miejsce kultu, pochówku i schronienia. Datowane na 3200–2200 p.n.e. megalityczne groby korytarzowe **Seeфин** i **Baltinglass** są jednymi z najstarszych świadectw ludzkiej bytności. Najwięcej zabytków archeologicznych,

▼ Rezydencja Powerscourt. Tarasowe trawniki i piękne schody

Kup książkę

Poleć książkę

w postaci okrągłych fortów i kamiennych kręgów (Brusselstown, Rathgall i Rathcoran), pochodzi z lat 2400–2000 p.n.e. W czasach wczesnochrześcijańskich góry Wicklow służyły jako miejsce odosobnienia i przyciągały ascetów i pustelników. Jednym z nich był **św. Kevin**, który w VI w. założył **klasztór Glendalough**. Opactwo stało się ważnym miejscem kultu i łakomy kęskiem dla wikingów.

W 1606 r. hrabstwo zostało wydzielone jako ostatnie z tradycyjnych hrabstw Irlandii. Podczas inwazji wojsk Olivera Cromwella władze lokalne poddały się bez walki, natomiast po nieudanym powstaniu w 1798 r. część powstańców schroniła się w okolicznych lasach.

POWERSCOURT HOUSE & GARDENS

Chlubą hrabstwa jest położona nieopodal Bray, wybudowana w stylu palladiańskim ★ **rezydencja Powerscourt** (Powerscourt Estate) 📍 **Enniskerry, Co. Wicklow**;

▼ Rezydencja Powerscourt

www.powerscourt.com; codz. 9.30–17.30, zimą ogrody są zamykane o zmierzchu (ostatnie wejście 30 min przed zmierzchem); zamkn. 25 i 26 XII; wstęp: dorośli 9,50 EUR, studenci i seniorzy 8 EUR, dzieci do 13. r.ż. 5 EUR, dzieci do 5. r.ż. wstęp wolny, bilet rodzinny (2+3) 25 EUR. Neoklasykcyjna budowla została wzniesiona w połowie XVIII w. przez wywodzącą się z Brytanii szlachtę anglo-irlandzką, która zaawanszczyła sporą część Irlandii. Kilka stuleci wcześniej, w 1300 r., rodzina **Le Poer** (Power) zbudowała tutaj zamek, który wzięł nazwę od ich nazwiska. W środku było co najmniej 68 pokoi, hol wejściowy miał 18 m wysokości i 12 m szerokości.

W późniejszych okresach w posiadaniu zamku były możliwe rody: O'Toole, Fitzgeraldów, a także hrabia Kildare. W 1603 r. Powerscourt wraz z okolicznymi terenami przyznano **Richardowi Wingfieldowi**. Anglik, który zasłużył się jako żołnierz w Irlandii, Flandrii, Francji i Portugalii, w nagrodę otrzymał tytuł szlachecki, a w 1600 r. został mianowany marszałkiem

Kup książkę

Poleć książkę

Irlandii. Jego potomkowie zostali w Powerscourt przez następne 350 lat.

Powerscourt został odmieniony w XVIII w. (1731–41), kiedy niemiecki architekt **Richard Cassels** przebudował zamek. W tym czasie był to jeden z najpiękniejszych domów w Irlandii. W sierpniu 1821 r. gościem Richarda Wingfielda, 5. wicehrabiego Powerscourt, był **król Jerzy IV**. W latach 30. XIX w. w domu organizowano konferencje na temat niespełnionych proctw biblijnych.

Zanim udamy się na spacer po zjawiskowych ogrodach, warto skorzystać z ofert sklepów na terenie rezydencji. W **Garden Pavilion** możemy zaopatrzyć się w kwiaty, sadzonki i wszystko, co jest związane z ogrodnictwem; **Avoca Store** to sklep z produktami spożywczymi oraz dużym wyborem towarów, poczynając od ubrań, poprzez perfumy, a kończąc na biżuterii. **Global Village** oferuje gustowne meble i artykuły domowe, **Irish Design Gallery** to przede wszystkim wspaniałe rękodzieło i bibeloty, a **Estate Fabric and Home** kuszą pięknymi firanami i zasłonami. Mamy tu również restaurację, kawiarnię i 5-gwiazdkowy hotel.

Ogrody Powerscourt zostały zaprojektowane w dwóch okresach. Ich początek datuje się na 1. poł. XVIII w. Późniejszych zmian, na zlecenie 6. wicehrabiego Powerscourt, dokonał architekt **Daniel Robertson**, wielki zwolennik ogrodów w stylu włoskim, który zaprojektował taras najbliżej domu i dodał rezydencji włoskie elementy. Po śmierci wicehrabiego jego syn **Mervyn Wingfield** rozpoczął remont domu i stworzył nowe ogrody; prace, ukończone w 1880 r., trwały ok. 20 lat. Posadzono wówczas ogromną liczbę odmian drzew, tarasy ozdobiono rzeźbami, okuciami itp. Kolejni członkowie

rodu Wingfieldów na początku XX w. dodali ogród japoński. W 1961 r. majątek przeszedł w ręce rodziny **Slazengerów**.

Na terenie ogrodów, tuż przed głównym gmachem rezydencji, w oczy rzucają się rozległe, zielone tarasy, misternie wykute rzeźby i równe trawniki. W oddali natomiast rosną drzewa i krzewy, a nieco bliżej kolorowe kwiaty na klombach. Dalej widać **Wielką Głowę Cukru** (Great Sugar Loaf), czyli 500-metrową górę, należącą do masywu Wicklow. Z najwyższego, piątego tarasu, widać **jeziorko Trytona** (Triton Lake) oraz tryskającą z niego 30-metrową fontannę. W **Tower Valley** (Dolina Wieży) stoi kamienna **okrągła wieża** (Pepperpot Tower), która wzorowana była na... pieprzniczce ze stołu 8. wicehrabiego Powerscourt i została zbudowana w 1911 r. dla upamiętnienia wizyty księcia Walii. Wokół porozstawiane są małe armaty, a do środka dostać się można przez niewielkie drzwi, usytuowane nieco poniżej gruntu. Spiralne schody prowadzą na górę, skąd rozciągają się piękne widoki – z jednej strony na rezydencję, a z drugiej na Wielką Głowę Cukru i rosnące dookoła drzewa.

Nieopodal wieży znajdują się urocze **ogrody japońskie** (Japanese Gardens). W niewielkiej dolince płyną małe strumyczki, wiją się kręte ścieżki, a na trawie stoją kamienne latarnie. Wiosną kwitną tu azalie, a jesienią okolicę zdobią japońskie klony. Wychodząc z ogrodów w stronę jeziorka Trytona, przechodzi się przez obrosniętą mchem i paprociami, cichą i romantyczną XVIII-wieczną grotę.

Po kilkuset metrach dochodzimy do **cmentarza dla zwierząt** (Pets Cemetery), na którym pochowane zostały ukochane zwierzęta Wingfieldów i Slazengerów. Stąd widać kolejną fontannę, **Dolphin**

▲ Ogród włoski, Powerscourt

Pond, którą otaczają okazałe drzewa, a także fikuśna, zielona **kryptomeria japońska** (*Cryptomeria japonica*).

Drugim z trzech ogrodów jest otoczony murami wiktoriański **kamienny ogród** (Walled Garden), jedna z najstarszych części ogrodów Powerscourt. Kiedyś był to ogród warzywny, a dziś rosną tam piękne kwiaty, kolorowe krzewy i trawa. Warto także zwrócić uwagę na wspólnie zdobioną, pochodzącą z Niemiec, 240-letnią **bramę Bamberg** (Bamberg Gate), małą fontannę i **Julia's Memorial**, zbudowaną na cześć wdowy po 7. wicehrabi Powerscourt.

Całość kompleksu wieńczą jedyne w swoim rodzaju **ogrody włoskie** (Italian Gardens), zaprojektowane przez Daniela Robertsona. Charakterystyczne tarasy powstały w latach 1843 i 1867 i trzeba było wielkich umiejętności, aby rozwiązać problem odwadniania. Tarasy były zdobione rzeźbami z marmuru i z brązu. Posągi zostały sprowadzone z różnych części Europy w XIX w. przez 6. i 7. wicehrabię Powerscourt. Na samym dole tarasów, tuż

nad jeziorkiem, stoją dwa skrzydlate konie (**Winged Horses**) naturalnej wielkości, wykonane w Berlinie w 1869 r. Konie, które miały za zadanie chronić i opiekować się jeziorem, pojawiają się także w herbie rodu Powerscourt. Każdy szczegół tarasów został starannie zaprojektowany. To nie przypadek, że nie ma idealnej harmonii między zbozcami, rzeźbami, klombami i jeziorem wraz z otaczającymi go drzewami. Wrażenie robią również wielkie, szerokie schody, które prowadzą w dół każdego z tarasów. Aby do nich dojść, najpierw schodzi się na duży taras, którego podłoże zdobią mozaiki z czarnych i białych kamyczków. Akurat te elementy dekoracyjne, rzeźby, schody, kamienne donice czy metalowe poręcze są ułożone symetrycznie.

Na terenie posiadłości mieści się również **Muzeum Dzieciństwa** (Tara's Palace Childhood Museum) 📍 Powerscourt House & Gardens, Enniskerry, Co. Wicklow; www.childhoodmuseum.org; pn.–sb. 10.00–17.00, nd. i święta 12.00–17.00; wstęp: dorośli 5 EUR, studenci i seniorzy 4 EUR,

Hrabstwo Tipperary

Malowniczo położone hrabstwo, z połaowanymi zielonymi łąkami, pasmami górskimi Silvermine i Galtee, oraz historycznymi miastami warte jest odwiedzenia. Tipperary, szóste pod względem wielkości hrabstwo w Irlandii, kusi średniowiecznymi zamkami, wczesnochrześcijańskimi klasztorami i atrakcjami przyrodniczymi. Sporo osób pędzi na zachód, mijając Tipperary, a wystarczy się zatrzymać, aby przekonać się o jego walorach.

Stolicą hrabstwa jest miasto **Tipperary** (160 tys. mieszkańców), a najważniejszymi miastami są: Clonmel, Cashel, Carrick-on-Suir, Thurles, Nenagh i Cahir.

HISTORIA

Przed inwazją Normanów w XII w. ziemie hrabstwa Tipperary były podzielone pomiędzy dwa królestwa – Munster oraz Thomond i Desmond. Władzały nimi dynastie O'Brienów i McCarthych, które prowadziły między sobą liczne wojny. W owym czasie położone w południowej części hrabstwa Cashel było siedzibą królów Munsteru.

▼ Rock of Cashel

Hrabstwo Tipperary powstało i zostało nazwane na cześć miasta Tipperary w 1328 r., co czyni je najstarszym irlandzkim hrabstwem. W 1838 r. podzielono je na Północne i Południowe Tipperary, a w 2014 r. połączono je z powrotem, tworząc jedno hrabstwo. Rodzina byłego prezydenta Stanów Zjednoczonych Ronalda Reagana pochodziła z Ballyporeen, małej wsi w południowej części hrabstwa.

ROCK OF CASHEL

Stojący na 60-metrowej wapiennej skale kompleks klasztorny jest jedną z najważniejszych atrakcji turystycznych w Irlandii. Wedle legendy tę dawną duchową stolicę kraju i siedzibę królów Munsteru stworzył sam diabeł, który odgryzł kawałek gór Slieve Bloom. Kiedy przelatował nad okolicą, zobaczył św. Patryka wznoszącego kolejny kościół i z obrzydzeniem zrzucił skałę, która spadła właśnie w tym miejscu.

Lokalni władcy mieli tu swoją siedzibę już w IV w., w kolejnym stuleciu na skale Cashel zaczęto koronować królów

Kup książkę

Poleć książkę

Munsteru, a w 450 r. król Aengus został ochrzczony przez **św. Patryka**. W XI w. rządził stąd arcykról Irlandii **Brian Boru** i dopiero w 1101 r. Cashel stał się własnością Kościoła. Niedługo potem stanęła okrągła wieża, a następnie powstała większość dzisiejszych budowli. Cashel został siedzibą arcybiskupa, drugą po arcybiskupstwie w Armagh. W 1647 r. wojska angielskie zniszczyły znaczną część kompleksu, która została odrestaurowana na przełomie XIX i XX w.

Na obszar **★ Rock of Cashel ⓘ St. Patrick's Rock of Cashel**; tel.: +353 62 61437; www.heritageireland.ie; codz., poł. IX–poł. X 9.00–17.30, poł. X–poł. III 9.00–16.30, poł. III–pocz. VI 9.00–17.30, pocz. VI–poł. IX 9.00–19.00, ostatnie wejście 45 min przed zamknięciem; wstęp: dorośli 7 EUR, seniorzy i grupy 5 EUR, studenci 3 EUR, bilet rodzinny 17 EUR, wejścia grupowe po wcześniejszej rezerwacji wchodzi się przez **hol wikariuszy** (Hall of the Vicars Choral),

wybudowany w XV w. dla chórzystów. Dziś znajduje się tu małe muzeum oraz wysoki, XIII-wieczny krzyż św. Patryka.

Najważniejszym budynkiem jest wzniesiona w latach 1127–34 **kaplica Cormaca** (Cormac's Chapel). W przeciwieństwie do większości irlandzkich kościołów romańskich, prostych w planie i z małą ilością dekoracji, kaplica miała skomplikowaną strukturę. Miała dwie kwadratowe wieże otaczające wschodnią część nawy, co mogło sugerować wpływy germańskie lub być adaptacją irlandzkich okrągłych wież. Z zewnątrz kaplica jest pięknie zdobiona romańskimi detalami, jak np. powtarzające się ślepe łuki i rzeźbione gzymsy. Południowy portal ma dwa zygzakowate łuki i tympanon z płaskorzeźbą zwierzęcia, natomiast portal północny posiada dwuspadowy ganek. Wnętrze kaplicy zawiera najstarsze i najważniejsze **romańskie malowidła** w Irlandii. Najstarsze, pochodzące z 1134 r., wykonane były w niższej partii ścian. Pozostałe obrazy pochodzą z lat 1160–70 i są widoczne na górnych ścianach i sklepieniu. Na północnym krańcu kaplicy stoi pięknie rzeźbiony **sarkofag**, prawdopodobnie grób króla Cormaca McCarthy'ego.

W przypadku **katedry św. Patryka** z lat 1235–70 charakterystyczne jest to, że główna nawa jest krótsza niż prezbiterium. Stało się to poprzez dodanie w północnej części wieży mieszkalnej (XV w.) dla arcybiskupa, do której wchodziło się z drugiego piętra. Budynek na planie krzyża z centralną wieżą wzniesiono z wapieni. Najatrakcyjniejszymi elementami nawy są okna, a we wnętrzu znajdują się płyty nagrobne i grobowce. Najstarszym obiektem jest datowana na początek XII w. dobrze zachowana **okrągła wieża**, wysoka na 28 m. Miała ona sześć kondygnacji i małe

Hrabstwo Cork

Jest to największe i najdalej położone na południe hrabstwo w Irlandii. Od zachodu graniczy z hrabstwem Kerry, od północy z Limerick, a od wschodu z hrabstwami Tipperary i Waterford. Jego stolicą jest Cork, drugie co wielkości miasto Irlandii.

Znajdują się tu zarówno góry, jak i niziny, lasy i torfowiska. Można tu zobaczyć wybrzeże klifowe z malowniczymi plażami oraz wiele wysepek, rozsianych w południowo-zachodniej części. Ponadto hrabstwo może poszczycić się wieloma atrakcjami turystycznymi: zamkami, opactwami, miejscami rekreacyjnymi dla rodzin, a także mnóstwem nadmorskich miasteczek i wsi.

HISTORIA

Obecne hrabstwo Cork było kiedyś częścią królestwa Deas Mumhan, rządzonego przez dynastę MacCarthy Mor. Przez wiele wieków ziemie te były przyczółkiem staroangielskiej kultury. Powstała

w 1606 r. hrabstwo potocznie zwane jest buntowniczym hrabstwem, ponieważ wielokrotnie staowało w opozycji do reszty Irlandii, jeśli chodzi o sprawy państwowe. Podczas irlandzkiej **wojny o niepodległość** (1919–21) tutaj odbywały się liczne walki. W czasie **wojny domowej** (1922–23) to właśnie Cork było przeciwnikiem traktatu anglo-irlandzkiego, który powoływał do życia Wolne Państwo Irlandzkie. W Clonakilty, południowej części hrabstwa, urodził się **Michael Collins**, kluczowa postać w wojnie o niepodległość.

CORK

Miasto Cork (irl. Corcach Mór Mumhan, czyli Wielkie Moczary Munsteru), ze swoimi 123 tys. mieszkańców, jest drugim co do wielkości miastem w Irlandii. Tubylcy twierdzą, że „Dublin nie jest prawdziwą stolicą Irlandii”. Cork słynie ze swobodnej atmosfery, względnego spokoju i przyjaźnie nastawionych mieszkańców. Jest

Kup książkę

Poleć książkę

gwarne, ale nie na tyle, aby mogło to w jakikolwiek sposób popsuć radość z odkrywania jego licznych atrakcji.

Historia Corku rozpoczęła się na początku VII w., gdy na południowym brzegu rzeki Lee **św. Finbar** założył klasztor. Właściwe miasto powstało między 915 a 922 r. dzięki **wikingom**, a z czasem, ze względu na strategiczne położenie, stało się ważnym centrum handlowym. W 1185 r. **Jan bez Ziemi** nadał mu prawa miejskie. Pod koniec XII w. centrum średniowiecznego miasta otaczały obronne mury, a w XIII w. Cork było głównym portem w południowo-zachodniej Irlandii. Kolejne stulecie przyniosło epidemię dżumy, która pozbawiła życia 30% mieszkańców. W następnych wiekach Cork coraz bardziej zyskiwało na znaczeniu, jednak w XVIII i XIX w. szalały tu choroby, zaledwie kilka procent ludności miało pracę, a przeludnione centrum przypominało slumsy. Wiek XX to czas licznych wojen i niepokojów. Wiele budynków zostało zniszczonych i panował kryzys.

▼ Katedra św. Finbara

Znacząca poprawa nastąpiła dopiero współcześnie.

Najważniejsze miejsca i atrakcje turystyczne znajdują się w centrum miasta. Zwiedzanie warto rozpocząć od wizyty w słynnym **English Market** (Targ Angielski) 📍 **Princes Street/Grand Parade**; tel.: +353 21 4255100; www.englishmarket.ie; **cały rok pn.–sb. 8.00–18.00**. To popularne targowisko powstało w 1788 r. (choć początki targu sięgają 1610 r.) i obecnie jest to centrum spotkań mieszkańców oraz obowiązkowy punkt dla turystów. W budynku w stylu wiktoriańskim lokalni sprzedawcy oferują świeże ryby i mięsa, wyśmienite sery i specjały kuchni świata. To tutaj zaopatrują się najlepsze restauracje miasta.

Na południowym brzegu rzeki Lee znajduje się najważniejsza świątynia w mieście, czyli **katedra św. Finbara** (St. Fin Barre's Cathedral) 📍 **Dean Street**; tel.: +353 21 4963387; www.corkcathedral.webs.com; **pn.–sb. 9.30–18.30, nd. 13.30–14.30 i 16.30–18.00 (tylko IV–XI), święta**

Kup książkę

Poleć książkę

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA
 Helion SA

Travelbook to Twój niezastąpiony towarzysz podróży. Wskaże Ci najważniejsze atrakcje, podpowie, czego szukać poza głównymi szlakami, i wprowadzi w świat miejscowych obyczajów. Znajdziesz w nim opisy najciekawszych regionów i miast, a sprawdzone informacje praktyczne umożliwią staranne zaplanowanie podróży.

Irlandia

nazywana Zieloną Wyspą, kojarzy się z tajemniczymi Celtami, św. Patrykiem i Leprechaunami, skrzatami z garncem złota. W każdym zakątku kraju celtycka kultura przeplata się z bogatą historią i spektakularnymi widokami. Każdy znajdzie tu coś dla siebie, poczynając od zabytków i pubów gwarnego Dublina, przez tajemniczy zachód i bezdroża Donegalu, po prehistoryczne, wczesnochrześcijańskie i średniowieczne budowle rozsiane na terenie całego kraju. Mówi się, że kto odwiedzi Irlandię, już zawsze będzie tu wracał.

Dublin i jego zabytki

Zamki, klasztory i kościoły

Prehistoryczne budowle

Najpiękniejsze **klify** w Europie

Tradycyjne irlandzkie **puby**

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900
0 601 339900

 Bezdroża

Sprawdź najnowsze promocje:
● <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane
● <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
● <http://bezdroza.pl/newsletter>

Helion SA
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

ebook dostępny wyłącznie na:
ebookpoint.PL

ISBN 978-83-283-4524-9

Cena 26,90 zł